

EU i Östeuropas utbrytarregioner

En komparativ fallstudie av EU:s insatser i Transnistrien och
Donbass

Beatrice Björkman
Hedvig Bondesson

Abstract

I år är det 28 år sedan Transnistrien bröt sig ut ur Moldavien och fyra år sedan städerna Donetsk och Luhansk, belägna i Donbassregionen, bröt sig ut ur Ukraina och förklarade sig självständiga. Denna uppsats undersöker och jämför hur EU:s insatser sett ut i dessa tre utbrytarregioner, samt hur utbrytarregionerna agerat gentemot EU. Syftet med detta är att studera vad fallet Transnistrien och relationen till EU kan säga om Donbassregionens framtid. Den teoretiska utgångspunkten är rational choice och mer specifikt fångarnas dilemma. Vidare har källor såsom EU-dokument, böcker och nyhetsartiklar använts för att undersöka ämnet. Av uppsatsens analys och slutsats framgår att det finns likheter de tre fallen emellan samt att EU:s insatser i regionerna varit ekvivalenta, vilket innebär att agerandet i Transnistrien möjligen kan utgöra en form av mall för den nuvarande och framtida situationen i Donbassregionen.

Nyckelord: Transnistrien, Donbass, EU, rational choice, fångarnas dilemma, utbrytarregion

Antal ord: 8204

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	2
1.2	Begrepp	2
2	Metod och material	3
2.1	Komparativ fallstudiemetod.....	3
2.2	Val av fall	3
2.3	Material	4
2.3.1	Tidigare forskning.....	5
3	Teori	7
3.1	Fångarnas dilemma	7
3.1.1	Nash-jämvikt	8
3.1.2	Framtidens skugga.....	9
4	Fallbeskrivning	10
4.1	Transnistrien.....	10
4.2	Donbass	11
4.3	EU:s insatser.....	11
4.3.1	Transnistrien.....	11
4.3.2	Donbass	13
5	Analys och diskussion	14
5.1	Transnistrien och EU.....	14
5.2	Donbass och EU	16
5.3	Transnistrien och Donbass	17
6	Slutsats	20
6.1	Vidare forskning.....	21
7	Referenser	22

1 Inledning

Inom ämnet statsvetenskap utgör, bland mycket annat, staters form, styre och legitimitet en central del av det som intresserar och studeras. Därför upplever vi det som av såväl ECFR (2016) som Washington Post (Taylor 2014) kallats för Europas “gråa zoner” som intressant – utbrytarrepublikerna Krim, Abchazien, Sydossetien, Nagorno-Karabach och Transnistrien. Hur har de skapats? Hur ser de ut? Hur bemöter världssamfundet dem?

Gemensamt för dessa utbrytarregioner är att de alla brutit sig ut från post-sovjetiska stater i Östeuropa, att de enbart är erkända av mycket få stater samt att de enligt Europaparlamentets studie *The frozen conflicts of the EU's Eastern Neighbourhood and their impact on the respect of human rights* (2016a) definieras som “frusna konflikter”. Organisationen Freedomhouse (u.å.) definierar begreppet frusen konflikt som “a condition in which active fighting has ended or subsided but there is no peace agreement beyond a tenuous cease-fire”. Transnistrien är en av de utbrytarregioner som innefattas i den ovan formulerade beskrivningen, och är central för denna uppsats. Transnistrien är beläget i östra Moldavien, utropade sig självständigt år 1990 (Hinnemo 1, u.å.) och i samband med detta har diskussioner förts gällande regionens status – vars nuvarande läge fortfarande är oförändrat då ingen erkänd stat har erkänt regionens autonomi (Republic of Moldova, u.å. – Utrikespolitiska institutet 1, u.å.).

Två andra liknande, självutropade utbrytarregioner som är centrala för uppsatsen är städerna Donetsk och Luhansk, som utropade sig till självständiga folkrepubliker under år 2014. Folkrepublikerna ingår geografiskt sett i regionen Donbass – ett område i östra Ukraina (Hinnemo 2, u.å.). Det som skiljer dessa tre utbrytarregioner åt är att regionerna i Donbass utropade sig självständiga först år 2014, vilket gör dem till något mer samtida än Transnistrien. Utbrytarregionerna Donetsk och Luhansk kommer genom uppsatsen att gemensamt benämnas som Donbass då städerna är angränsande till varandra samt då konfliktutvecklingen sett ungefär likadan ut på båda platser. Det som vidare gör det relevant att titta på Transnistrien och Donbass i kombination handlar om deras direkta anknnytning till EU:s geografiska närområde.

Uppsatsen består inledande av syfte och frågeställning följt av en beskrivning av vårt val av metod samt metodkritik, och en redogörelse av det material vi använt oss av samt tidigare forskning som varit av vikt för uppsatsen. Sedan följer val av teori, där vi redogör för rational choice och fångarnas dilemma. I detta avsnitt inkluderas även teorikritik. Detta följs sedan av en fallbeskrivning av Transnistriens respektive Donbass historia och konflikt, för att sedan övergå i en redogörelse av EU:s insatser för konfliktlösning inom respektive region. Vidare presenteras en analys samt diskussion av framtaget material i ljuset av vår frågeställ-

ning. Uppsatsen avslutas med en sammanfattande slutsats och våra tankar kring vidare forskning.

1.1 Syfte och frågeställning

Sett utifrån ovanstående inledning ämnar denna uppsats undersöka vad EU:s insatser i fall A – Transnistrien – har att säga om fall B:s – Donbass – framtid, genom att i en jämförande fallstudie använda teorin om rational choice och fångarnas dilemma. Syftet med att vi ämnar undersöka de båda fallen är att ta reda på huruvida EU:s agerande kan förklaras av vår valda teori och därmed är *lika i lika situationer*. Detta skulle medföra en ökad förståelse för EU:s agerande i liknande situationer och därmed möjliggöra att förutse såväl unionens som utbrytarregioners agerande i en framtida situation av liknande art. Vår frågeställning är därmed följande: Vad kan fallet Transnistrien och relationen till EU säga om Donbass framtid?

1.2 Begrepp

I vår uppsats har vi använt oss av flertalet teoretiska begrepp, och nedan redovisas kortfattade förklaringar och operationaliseringar av dessa:

- Väpnad konflikt: en konflikt mellan två parter varav åtminstone den ena måste vara en stats regering, och konflikten har resulterat i minst 25 döda människor under ett kalenderår (UCDPa, u.å.)
- Krig: en konflikt som resulterat i minst 1 000 döda människor under ett kalenderår (UCDPa, u.å.).
- Utbrytarregion: då det inte gick att finna en vedertagen definition av detta begrepp väljer vi att själva definiera det som en region som bryter sig ut och deklarerar sig självständigt från det land den tidigare tillhörde.
- ENP: ENP står för The European Neighbourhood Policy och är ett initiativ varigenom EU för sin politik gentemot Europas östra och södra grannar. Involverade i arbetet är 16 länder, med bland annat Azerbajdzjan, Ukraina och Moldavien i öst och Libanon, Egypten och Tunisien i söder. Initiativet startade år 2003, men har utvecklats, reviderats och reformerats genom åren. ENP bygger på samarbete, både bilateralt och regionalt men också grannskapsmässigt och gränsöverskridande. Tanken med ENP är att det ska verka stärkande för “the prosperity, stability and security of all [in the neighbourhood]. [ENP] is based on the values of democracy, rule of law and respect of human rights”. Av vikt är även “stabilisation of the region, in political, economic, and security related terms” (Europeiska kommissionen 2016). Arbetet med ENP kompletteras också genom EaP, Eastern Partnership, som enbart fokuserar på de östra grannländerna (EEAS 2016).

2 Metod och material

2.1 Komparativ fallstudiemetod

Enligt Esaiasson et al. handlar empirisk samhällsvetenskaplig forskning om att ”beskriva och förklara samhälleliga fenomen” (2012, s. 34). Vår uppsats har i enlighet med Esaiasson et al. (2012, s. 36) en förklarande ambition. För att kunna genomföra denna förklarande studie väljer vi att använda oss av en fallstudiemetod. Esaiasson et al. beskriver fallstudier som ”intensiva närgranskningar av ett enstaka fall”, men menar dock vidare att de flesta fallstudier baseras på minst två analysenheter. Man skiljer härigenom på jämförande fallstudier och traditionella fallstudier, där det förstnämnda innefattar analysenheter inom två olika kontexter, och det senare analysenheter inom samma kontext (2012, s. 108–109). Med detta som bakgrund har vi valt att genomföra en jämförande, *komparativ*, fallstudie med fakta om Transnistrien och Donbass som empiri. Detta för att genom närgranskning insamla så mycket information som möjligt om de båda fallen för att kunna komparera den fakta vi fått fram, finna likheter och skillnader mellan fallen och genom detta sedan kunna utläsa något om framtiden.

Metodkritik skulle kunna formuleras utifrån det faktum att studiens resultat inte är generaliserbart över en större population, då den enbart utgår från två fall som i sig även är väldigt specifika och unika. Vi ämnar dock inte att kunna generalisera studiens resultat, utan det intressanta ligger för oss i att enbart kunna förklara de specifika fallen, det vill säga uppsatsen ämnar, i enlighet med Esaiasson et al. (2012, s. 89), inneha intern validitet snarare än extern validitet.

2.2 Val av fall

I Östeuropa finns det som tidigare nämnt sex utbrytarregioner med liknande historia: Transnistrien, de två folkrepublikerna Donetsk och Luhansk i Donbass, Krim, Sydossetien, Nagorno-Karabach och Abchazien. Varför vi i vår uppsats valt att utgå från just Transnistrien och de två folkrepublikerna i Donbass framför Abchazien, Sydossetien och Nagorno-Karabach beror främst på regionernas geografiska placering. De utbrytarregioner vi valt att utgå från ligger i EU:s absoluta närområde, vilket gör att EU har en närmare relation och därmed ett annat förhållningssätt till dem. De tre sistnämnda regionerna ligger däremot i Kaukasus och inte i EU:s direkta närområde vilket förändrar deras relation till unionen. Krim,

däremot, valdes bort på grund av att situationen på halvön är så unik i sitt slag på grund av Rysslands annektering och militära placering på området, vilket särskiljer halvön från de resterande utbrytarregionerna.

Anledningen till varför vi valt att undersöka och jämföra just Transnistrien och Donbass med varandra är att det finns stora likheter mellan dessa två fall. Den ena likheten är, som nämns i inledningen, att båda regionerna är utbrytarregioner från sina respektive länder i Östeuropa med närhet till EU, och den andra, främsta likheten är att båda regionerna utropades som självständiga av pro-ryska separatister (Norbergh 2015). Även skillnaderna mellan regionerna låg bakom valet av dem. En av dessa är att läget i Donbass utgör en fullt pågående konflikt, medan situationen i Transnistrien utgör en frusen konflikt. En annan skillnad är att EU, förutom sanktioner, även engagerar sig i förhandlingar gällande Transnistriens status, medan unionen enbart har fokuserat på sanktioner gällande regionerna Donetsk och Luhansk i Donbass.

Det som vidare gör att Transnistrien och Donbass är intressanta att jämföra med varandra är på grund av att Transnistrien är en äldre konflikt, då den uppkom år 1990, som varit frusen i många år, medan Donbass är en fullt pågående konflikt i EU:s direkta närområde. Att Donbasskonflikten, i och med sin uppkomst år 2014, är så pass samtida gör att den lämpar sig bra för prediktiva studier, och då främst i ljuset av en äldre konflikt som den i Transnistrien.

2.3 Material

Det empiriska material vi i uppsatsen använder oss av är EU-dokument, Nationalencyklopedin, Utrikespolitiska institutets *Landguiden*, nyhetsartiklar samt böckerna *Från konflikt till samverkan* av Robert Axelrod och *Modern mikroekonomi – marknad, politik och välfärd* av Andreas Bergh och Niklas Jakobsson i syfte att söka svar på vår frågeställning. Anledningen till att vi valde just dessa två böcker var för att de tydligt beskriver fångarnas dilemma, Nashjämvikt och framtidens skugga, vilka samtliga är viktiga element i vår analys av Transnistrien och Donbass.

Trots att EU är en av parterna i de båda fallen vi valt att undersöka fann vi inte att det fanns något annat material som visade på att EU-dokumentet lutade åt det tendentiösa hållet, och fann därför inga problem med att använda oss av dem. Då dokument från Transnistrien respektive Donbass gällande deras relation till EU och EU:s insatser inte fanns att hitta har vi därför i princip enbart haft EU-dokument att gå på. Det begränsade utbudet av källor vi kunde använda oss av gällande regionerna Transnistrien och Donbass var även anledningen till att vi valde Nationalencyklopedin och Landguiden som våra huvudsakliga källor i de båda fallbeskrivningarna. Inte heller här fann vi några problem med källornas trovärdighet, bland annat då de delar av materialet i encyklopedin som även förekom i EU-dokumentet överensstämde med dessa.

För att kontrollera huruvida EU-dokumentet uppvisade tecken på att vara tendentiösa har vi även gjort artikelsök i Mediearkivet och läst olika nyhetsartiklar

som skrivits på området, för att se ifall dessa ger en annan bild av EU:s inblandning i konflikterna Transnistrien och Donbass. Så upplever vi dock inte vara fallet. Sökorden vi använt när vi sökt i Mediearkivet har var “Donbass” och “EU” samt “Transnistrien” och “EU”.

2.3.1 Tidigare forskning

Här redovisar vi den tidigare forskning som genomförts på området och som varit relevant för vår uppsats. Genom att söka efter tidigare forskning fick vi djupare kunskap om vårt ämne, och insåg även att det inte forskats så mycket på just denna specifika fråga med Transnistrien- och Donbasskonflikten i kombination. Många forskare har studerat konflikterna separat eller studerat samtliga Östeuropas utbrytarregioner, men utifrån det vi funnit har ingen tidigare försökt förklara framtiden, likheterna eller vad konflikterna kan säga om varandra. För att söka efter tidigare forskning har vi främst utgått från Lunds universitets sökmotor LubSearch. Sökord som använts har varit Donbass, Donetsk, Folkrepubliken Donetsk, Luhansk, Folkrepubliken Luhansk, Moldavien, östra Ukraina, konflikt, EU, ENP, Transnistrien – varav samtliga i olika formationer, ordning och på såväl svenska som engelska. Samtliga vetenskapliga artiklar vi läst har varit “peer reviewed”. Av allt material som framkommit av dessa sökningar har vi funnit tre, för vårt område, relevanta och intressanta artiklar. Forskningen i dessa artiklar är inte lik den vi ämnar bedriva, utan har snarare kommit fram till intressanta resultat som varit relevanta för vår fråga – och det är därför vi valt ut just dessa tre.

Artikeln *Democracy and Security in the EU’s Eastern Neighborhood? Assessing the ENP in Georgia, Moldova, and Ukraine* (2016) är skriven av universitetslektor Martin Nilsson och docent Daniel Silander, båda verksamma vid statsvetenskapliga institutionen på Linnéuniversitetet. Författarna utgår i sin artikel från tre länder i Östeuropa – Ukraina, Moldavien och Georgien – och ämnar utifrån detta undersöka de säkerhets- och demokratimål som EU genom ENP driver där. I artikelns slutsats menar författarna att läget i dessa post-sovjetiska länder är sämre idag än innan ENP lanserades. Utvecklingen gällande demokratin och säkerheten har inom vissa aspekter fortsatt stå stilla och inom andra aspekter försämrats. Nilsson och Silander menar att målet att sprida demokrati och säkerhet var talande för ENP, vilket dock inte är något som har uppfyllts – dels övergripande gällande Ukraina, Moldavien och Georgien, men också gällande säkerhetsaspekten i deras utbrytarregioner Donetsk, Luhansk, Transnistrien och Sydossetien. Artikelns resultat är intressant för vår uppsats då EU:s utrikespolitik i Östeuropa, som ENP är en central del av, är en bärande del i det vi vill undersöka, och författarna frambringar tänkvärda tankar gällande ENP:s funktion och värde.

Annan forskning vi funnit givande för vår studie återfinns i artikeln *De facto statehood in Eurasia: a political and security phenomenon* (2015), skriven av den ryska statsvetaren Sergey Markedonov. Artikelns resultat är intressant om östeuropeiska utbrytarregioner. Artikelns ämne är att undersöka definitioner av utbrytarregioner samt deras plats i den internationella kontexten, och utgår i sin studie från utbrytarregionerna Na-

gorno-Karabach, Sydossetien, Abchazien, Transnistrien, Donetsk och Luhansk. Författaren summerar i sin slutsats (s. 205) följande:

The current system of international relations is characterized by vagueness, legal and political ambiguity, substantial gaps between de facto and de jure entities, and ample room for interpretation on fundamental issues. But what is most important is that the protracted transition from one system of international relations to another strongly impedes the elaboration of common approaches and criteria for recognizing new states, secessionist movements and territorial integrity. All this allows unrecognized republics (especially de facto and partially recognized states) to better estimate their resources and find their optimal status.

Vi tolkar denna slutsats som att det nuvarande systemet för internationella relationer behöver utvecklas för att förhindra och/eller underlätta processerna när en utbrytarregion utropas, vilket utgör ytterligare en intressant dimension för vår frågeställning.

Artikeln *Peacekeeping in Transnistria: Cooperation or Competition?* (2006), skriven av EUISS-forskaren Dov Lynch, riktar in sig på konflikten i Transnistrien och ämnar undersöka varför så lite framsteg gjorts i konfliktlösningens processen. Författaren menar här att en del av svaret återfinns i det internationella samfundets förståelse av konflikten (s. 56). Lynch ger även i slutet av artikeln (s. 65–67) fyra råd gällande vad EU kan göra för att bättre hantera konflikten: för det första – lansera förhandlingsprocessen för en konfliktlösning gällande regionen på nytt. För det andra anser Lynch att EU bör sträva efter att få separatisterna på området att kompromissa genom ytterligare förstärkning av insynen vid gränsen till Ukraina samt genom att tillämpa ytterligare tvångsåtgärder mot regionens ledare. För det tredje anser författaren att EU borde koncentrera sig ytterligare på att stärka Moldavien, och föra landet så nära unionen som möjligt. Det fjärde och avslutande rådet är att EU, i så stor utsträckning som möjligt, måste sträva efter att skapa ett positivt prejudikat för samarbetet mellan sig själv och Ryssland. Viktigt här är att denna strävan är något som följer EU i alla handlingar unionen gör.

Då EU:s insatser i utbrytarregionerna är en av de saker vi ämnar undersöka är denna artikel central för vår uppsats genom att den pekar på de olika sätt som EU kan förändra eller förbättra sina insatser i Transnistrien.

Med denna tidigare forskning som bakgrund ämnar vår uppsats bidra till att fylla den kunskapslucka som finns gällande EU:s politik gentemot utbrytarregioner i sitt direkta närområde, och hur denna politik kan förstås ur ett framtidsperspektiv.

3 Teori

Esaiasson et al. menar att en teori är en förklaring på det problem som undersöks (2012, s. 37). Sett utifrån detta har vi valt rational choice, och mer konkret fångarnas dilemma, som teori och tänkbar förklaring på vår, tidigare nämnda, formulerade frågeställning.

Rational choice är en teori som istället för att fokusera på en människas faktiska handlande fokuserar på själva människan och de beräkningar som ligger till grund för hennes handlande. Givet olika mål och strategier, kommer människan enligt rational choice att välja de strategier som maximerar hennes vinster och minimerar hennes förluster. Sett utifrån detta är människan en rationellt tänkande varelse. Ett talande citat för denna teori är följande: “each person has a greater regard for his own safety or happiness, than for the safety or happiness of others: and, where they come into opposition, is ready to sacrifice the interests of others to his own” (Hauge et al. 2016, s. 84). Teorin ser alltså främst till människor som rationella individer, men detta faktum är också något som kan tillämpas på politiska partier, organisationer och stater. Rational choice kan även tillämpas för att undersöka “sin motsats” - och tillämpas då på situationer där teorin känns felaktig och används där för att identifiera och undersöka irrationellt beteende. Det som ses som irrationellt beteende beror enligt Hague et al. (2016, s. 85) kanske på missförstånd av aktörernas preferenser i en situation, eller möjligen hela situationen.

Vår teori är väldigt central för vårt syfte och för den fråga vi studerar. Vi har valt att använda rational choice i ett teorikonsumerande syfte enligt Esaiasson et al. (2012 s. 40), enligt vilka en teorikonsumerande studie är en studie som sätter det valda fallet i centrum, där uppgiften är att med vald teori och förklaringsmodell försöka förklara vad som hände i det valda fallet. I formuleringen av vår valda teori använder vi oss av Robert Axelrods bok *Från konflikt till samverkan* som behandlar rational choice-teorin och fångarnas dilemma.

Vi har valt att tillämpa rational choice-teorin då den är grundad på prediktiva ambitioner (Hague et al. 2016, s. 85) och ämnar förutsäga människors agerande och förklara faktumet att under förutsättningen att ingenting ändras kommer samma sak att fortsätta. Eventuellt kan kritik riktas mot att uppsatsen och frågeställningen har en prediktiv ambition, något som vanligtvis skall undvikas i forskningssammanhang. Denna kritik gällande teorins prediktiva ambition är dock här en av teorins starkare sidor, och anledningen till varför den valdes för denna uppsats.

3.1 Fångarnas dilemma

Fångarnas dilemma är en benämning av ett beslutsproblem som kommit att bli centralt inom spelteorin (Hultkrantz, u.å.) och är en central tankegång inom rational choice. Axelrod (1987, s. 108–109) definierar beslutsproblemet på följande vis:

Två brottslingar arresteras och förhörs separat. Var och en kan hoppa av gentemot den andre genom att erkänna, i hopp om ett mildare straff. Om både erkänner, är deras bekännelser inte lika värdefulla. Om båda däremot samarbetar med varandra och vägrar erkänna, kan åklagaren bara åtala dem för ett mindre allvarligt brott. Om ingen av spelarna har några moraliska skrupler eller är rädda för att tjalla, kan vinsterna ta formen av ett fångens dilemma.

Ovan formuleras problemet i sin mest grundläggande form, vilket även innefattar regler om att spelarna inte får hota varandra, inte får fly från spelet samt faktumet att spelarna inte på något sätt kan förutse eller försäkra sig om vad den andre spelaren kommer göra för kommande drag (Axelrod 1987, s. 21).

Då det sämsta utfallet för fånge A är att ”hoppa av” medan fånge B ”vittnar”, och vice versa, har de båda fångarna ett egenintresse av att vittna gentemot varandra för att undvika detta utfall, trots att det bästa utfallet för båda vore att hålla tyst (Bergh & Jakobsson 2014, s. 124). Detta innebär att det blir en Nash-jämvikt när de båda vittnar (Bergh & Jakobsson 2014, s. 124), vilket det står mer om nedan i avsnittet 3.1.1. Utifrån detta går det att utläsa ett poängschema för att räkna ut vem som tjänar och vem som förlorar på samarbete och icke-samarbete, och ser ut på följande sätt: om båda samarbetar går det bra för båda parter, och de får tre poängs belöning var. Om bara en hoppar av leder det till att den parten får fem poäng, och den part som inte hoppar av får noll poäng. Om båda parter däremot hoppar av får de vars en poäng (Axelrod 1987, s. 18).

3.1.1 Nash-jämvikt

Enligt Bergh & Jakobsson (2014, s. 124) definieras en Nash-jämvikt inom spelteorin om fångarnas dilemma som en situation där “ingen av aktörerna skulle haft det bättre om de agerat annorlunda, givet hur övriga agerar”. I situationen med fångarnas dilemma är den enda Nash-jämvikten därmed att båda personerna vittnar, då denna situation innebär att ingen av dem skulle vinna på att ensam ändra sitt agerande (Bergh & Jakobsson 2014, s. 124). Dock är denna Nash-jämvikt suboptimal, eller ineffektiv, i den bemärkelsen att båda aktörerna i nämnd situation skulle ha fått det bättre om de hade samarbetat (Bergh & Jakobsson 2014, s. 124). Nash-jämvikten kan dock komma att ändras vid upprepade spel, då aktörerna i det läget kan anpassa sitt agerande baserat på utfallet i de tidigare spelomgångarna, vilket utgör det så kallade folkteoremet, som visar på att allt mellan fullständigt samarbete till inget samarbete alls kan utgöra Nash-jämvikter om upprepade samarbetsspel (Bergh & Jakobsson 2014, s. 125, 128). Därmed innebär teoremet att, trots att samarbete å ena sidan inte behöver vara så omöjligt som det först kan framstå vid fångarnas dilemma, behöver å andra sidan inte aktörerna hamna i någon av de samarbetsdominerande jämvikterna (Bergh & Jakobsson 2014, s. 128).

3.1.2 Framtidens skugga

Enligt Axelrod (1987, s. 23) är det i fångarnas dilemma den strategi som motspelaren tillämpar som påverkar vilken strategi som fungerar bäst, och det väsentliga är att motspelarens strategi möjliggör utvecklandet av ett ömsesidigt samarbete. Dock förutsätter det att är ett tillräckligt stort förhållande mellan vikten av nästa drag och det av det nuvarande, vilket med andra ord innebär att framtiden måste vara betydelsefull när man beräknar den totala vinsten. Därmed medför även att det inte finns någon, oberoende av motspelarens strategi, strategi som fungerar bäst om framtiden är viktig (Axelrod 1987, s. 23–24). Ett exempel på detta är att om man vet att man aldrig kommer träffa sin motspelare igen, kan man hoppa av utan att behöva oroa sig för följderna vilket innebär att det i den situationen inte finns några vinster (Axelrod 1987, s. 23–24). Vår tolkning av framtidens skugga är att parterna, om de vet att de kommer träffas igen, måste agera på ett sätt som långsiktigt är minst ogynnsamt för dem, snarare än att agera på det för den nuvarande spelomgången mest gynnsamma sättet.

4 Fallbeskrivning

Här beskrivs våra två valda fall Transnistrien och Donbass och deras historia och konflikt. Fallbeskrivningen som följer efter det, under punkt 4.3, centrerar sig till att beskriva EU:s insatser i de båda regionerna och konflikterna.

4.1 Transnistrien

Regionen Transnistrien ligger i östra Moldavien mellan floden Dnestr och Ukrainas gräns. Denna region löd på 1700-talet, innan den fått namnet Transnistrien, under ryskt tsarstyre, för att sedan år 1922 ingå i Sovjetunionen och bli en självständig del av Ukraina (Utrikespolitiska institutet 2, u.å.) i cirka två år. Efter detta bildade Transnistrien tillsammans med intilliggande områden österut sovjetrepubliken Moldavien (Hinnemo 1, u.å.). I början av första världskriget blev detta område en del av den då nyupprättade Sovjetrepubliken Moldavien (Utrikespolitiska institutet 2, u.å.). Transnistrien fick under andra världskriget sitt namn efter den geografiska del av Ukraina som gemensamma tyska och rumänska trupper i detta skede erövrade (Hinnemo 1, u.å.). I slutet av kriget erövrades Transnistrien av sovjetiska trupper och blev därmed efter kriget en del av sovjetrepubliken Moldavien (Hinnemo 1, u.å.).

Transnistrien utropade sig i september år 1990 som en separat, självständig sovjetrepublik (Hinnemo 1, u.å.) med målet att förbli en delstat i ett moderniserat Sovjetunionen (Jönsson et. al, u.å.). Detta ledde två år senare till ett kort inbördeskrig som krävde knappt 600 offer (UCDPb, u.å.). Sedan dess har förhandlingar förts om regionens status med syfte att skapa ett samarbete mellan Transnistrien och övriga Moldavien (Jönsson et. al, u.å.) där samtalen nu leds av Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa, OSSE. De fyra deltagarna i samtalen är Transnistrien, Moldavien, Ukraina och Ryssland, samt EU och USA som innehar observatörsstatus (Hinnemo 1, u.å.). Än idag råder kluvna åsikter om huruvida regionen ska ansluta sig till Ryssland, då befolkningens stöd för detta växer alltmer medan många parlamentariker föredrar att se Transnistrien som en självständig stat. Dock förespråkar regionens nuvarande president, Valdim Krasnoselsky, en anslutning (Hinnemo 1, u.å.).

Idag styrs Transnistrien av en direktvald president och parlament, men det dominerande holdingbolaget Sheriff har stort politiskt inflytande över regimen. Detta bland annat på grund av att bolaget sponsrar regionens största parti, *Förnyelse*, och många av de förtroendevalda är företagare som för sina affärer med Ryssland är beroende av koncernens tjänster. Regimen har fått kritik av flertalet

internationella organisationer för sin censur av medier samt för inskränkningar i yttrandefriheten (Hinnemo 1, u.å.).

Enligt Moldaviens hemsida (Republic of Moldova, u.å.) och Utrikespolitiska institutet (1, u.å.) har ingen stat erkänt Transnistrien som en självständig region, och ett exempel på EU:s ståndpunkt i frågan om huruvida Transnistrien utgör en egen stat är att unionen är Transnistriens största mottagare av export, men unionen har tvingat exportörerna att underordna sig Moldaviens regelverk för utrikeshandel (Hinnemo 1, u.å.).

4.2 Donbass

Donbass är en region i östra Ukraina som omfattar städerna Donetsk och Luhansk, och dess konflikt har sin början tidigt år 2014, då landets president Janukovitj avstod från att underteckna ett avtal med EU gällande landets ekonomiska relation till Ryssland. Avsaknaden av en underteckning medförde att omfattande demonstrationer utbröt i Kiev, som regeringen följaktligen bemötte med kraftigt våld. Oroligheterna eskalerade sedan ytterligare när landets parlament avsatte presidenten Janukovitj, och diskussioner har sedan förts om huruvida avsättningen egentligen var laglig och händelsen definieras därmed som en statskupp (Globalis 2016).

Detta blev startskottet för ytterligare eskalerade konflikter varpå Ryssland reagerade på statskuppen genom att annektera Ukrainas halvö Krim. Samtidigt stöttade Ryssland även de oroligheter som, inspirerade av annekteringen av Krim, tog form i Ukrainas östra delar (Globalis 2016). Proryska demonstrationer utbröt bland annat i städerna Donetsk och Luhansk, vilket ledde till strider mellan demonstranterna och ukrainsk militär. I samband med dessa demonstrationer framkom även uppgifter om att man ockuperat regeringsbyggnader i såväl Donetsk som Luhansk (Sundberg 2014). I och med detta utropades Donetsk och Luhansk till folkrepubliker av de proryska demonstranterna (Hinnemo 2, u.å.). De två folkrepublikerna har sedan styrts och stöttats av personer med nära koppling till Rysslands president Vladimir Putin och den ryske ultranationalisten Aleksandr Dugin (Globalis 2016). I november år 2015 eskalerade konflikten ytterligare och resulterade i flertalet döda (Europaparlamentet 2016b). År 2016 uppskattades antalet döda i striderna i Donbass vara knappt 6 000 (UCDPc, u.å.), och antalet skadade över 20 000 (Hinnemo 2, u.å.).

4.3 EU:s insatser

4.3.1 Transnistrien

Nedan redovisas en kort tidslinje över EU:s insatser på område, vilka förklaras närmare i fallbeskrivningen som följer:

- 1990:** Transnistrien utropar sig självständigt
- 2003:** EU inför reserestriktioner (Regeringskansliet 2017a)
- 2004:** EU inför sanktioner mot de som vill ta bort det latinska alfabetet (Regeringskansliet 2017a)
- 2006–2011:** Transnistrien ville inte delta i de formella förhandlingarna i 5+2-formatet (Skr. 2017/18:136, s. 19)
- 2007:** Stöd till civila befolkningen i Transnistrien av Europeiska unionens råd (Europeiska kommissionen 2007, s. 2)
- 2010:** EU upphäver tillämpningen av sanktioner mot alfabetet (Regeringskansliet 2017a)
- 2012:** Ledarskapsbyte i Transnistrien och val i Moldavien (Skr. 2017/18:136, s. 19). Transnistrien uppvisar ett annat, öppnare förhållningssätt till en konfliktlösning. Europeiska unionens råd upphäver vissa restriktioner som förhindrat och/eller försvårat framsteg för en politisk lösning på konflikten (Regeringskansliet 2017a)
- 2017:** Öppning av bro (Skr. 2017/18:136, s. 19)

EU:s restriktiva åtgärder är konstruerade för att, genom att rikta in sig på såväl stater som individer, leda till en ändring av politiken snarare än att enbart bestraffa (Europeiska unionens råd 2014). I februari år 2003 beslöt Europeiska unionens råd att, i syfte att utöva påtryckning på ledningen i Transnistrien att försöka nå en lösning på konflikten, införa reserestriktioner som en form av sanktioner gentemot regionens ledning (Regeringskansliet 2017a).

Året därpå utvidgades sanktionerna till att även omfatta de personer som var ansvariga för att driva en kampanj gentemot de skolor i utbrytarregionen som använde det latinska alfabetet (som används i Moldavien – Nationalencyklopedin, u.å.) istället för det ryska, men tillämpningen av de här sanktionerna upphävdes efter ett beslut av rådet år 2010 (Regeringskansliet 2017a). Upphävningen skedde i syfte att uppmuntra en politisk lösning på såväl den allmänna konflikten om själva Transnistrien som den om alfabetet i regionens skolor (Regeringskansliet 2017a). Trots att upphävningen av tillämpningen av sanktionerna var tänkt att vara tillfällig, har rådet därefter vid upprepade tillfällen förlängt såväl sanktionerna som upphävningen av tillämpningen av dem (Regeringskansliet 2017a). Det som här är av intresse är främst rättsfallet *Catan m.fl. mot Moldavien och Ryssland*, som avhandlade rätten om modersmålsundervisningen i Transnistrien efter att undervisning med det latinska alfabetet hade förbjudits vilket bland annat medförde att flertalet skolor tvingades stänga (Skr. 2017/18:139, s. 32). Rättsfallet ledde till att Europadomstolen år 2012 fastställde Ryssland som “indirekt ansvarig för kränkningarna på grund av ett långvarigt politiskt, ekonomiskt och militärt stöd till de facto-ledarskapet i Transnistrien” (Skr. 2017/18:139, s. 32). Några år tidigare, år 2007, hade Europeiska unionens råd beslutat att stöd till den civila befolkningen i Transnistrien i form av ökad tillgång till såväl sociala och ekonomiska tjänster som objektiva och varierade informationskällor skulle ingå i ENP. Detta för att stärka civilsamhället och öka tillgången av information för att genom

detta minska misstro och spridning av felaktig information (Europeiska kommissionen 2007, s. 2).

De förhandlingar som äger rum angående en fredlig lösning avseende Transnistrien inkluderar representanter från Ryssland, Moldavien, Ukraina, Transnistrien, OSSE, EU samt USA, vilket kallas 5+2-formatet (Skr. 2017/18:136, s. 19). Då Transnistrien mellan åren 2006–2011 valde att inte delta i detta formella format var det de åren enbart informella förhandlingar som ägde rum, men efter år 2011 återupptogs de formella förhandlingarna angående en fredlig lösning (Skr. 2017/18:136, s. 19). Ledarskapsbytet i Transnistrien år 2012 och Moldaviens nya regering innebar förhoppningar om framsteg i förhandlingarna (Skr. 2017/18:136, s. 19) då det nya ledarskapet i Transnistrien uppvisade nya förhållningssätt till konfliktlösning (Regeringskansliet 2017a). För att uppmuntra fortsatta framsteg beslöt därför Europeiska unionens råd samma år att upphöra med de restriktiva åtgärder i den del som avsåg ett förhindrande av framsteg mot en politisk lösning på konflikten (Regeringskansliet 2017a). Förhoppningar om framsteg i förhandlingarna infriades även år 2017 då en överenskommelse gjordes om att, genom att öppna en bro, en större trafikled som via Transnistrien går mellan Ukraina och Moldavien – en överenskommelse som medförde en delad förhoppning bland parterna om möjligheten till uppgörelser i andra frågor (Skr. 2017/18:136, s. 19).

4.3.2 Donbass

Nedan redovisas en kort tidslinje över EU:s insatser på område, vilka förklaras närmare i fallbeskrivningen som följer:

2014, april: Europeiska unionens råd fördömer händelserna i Donbass (Europeiska unionens råd 2017)

2014, maj: Proryska separatister förklarar folkrepublikerna Donetsk och Luhansk självständiga

2014, november: EU inför sanktioner i form EU-reseförbud och frysning av tillgångar gentemot separatister i Donbass (Europaparlamentet 2016b)

I april år 2014 samlades Rådet för utrikesfrågor i Luxemburg och fördömde starkt agerandet i Donbass och bad bland annat Ryssland att förkasta det lagstridiga agerandet som syftade till att destabilisera Ukrainas suveränitet samt att landet skulle dra tillbaka sina trupper (Europeiska unionens råd 2017). I november samma år införde EU sanktioner i form av EU-reseförbud och frysning av tillgångar mot separatisterna i Donbass (Europaparlamentet 2016b).

Hänsyn gällande detta avsnitt måste tas till de få insatser som gjorts på området i jämförelse med Transnistrien, då konflikten i Donbass är relativt ny.

5 Analys och diskussion

Här ämnar vi att utifrån teorin om rational choice analysera hur EU har agerat i Transnistrien och Donbass gällande en konfliktlösning, för att därigenom kunna förstå vad som skett och försöka säga hur konflikthanteringen kommer fortlöpa i Donbass i framtiden. Då detta ska analyseras utifrån rational choice-teorin och fångarnas dilemma väljer vi att göra en översättning av de abstrakta och teoretiska termerna i den tidigare citerade beskrivningen av dilemmat, där ”fångarna” är de två förhandlande parterna EU (part A) och respektive utbrytarregion (part B). Det brott som fångarna sitter anhållna för översätts här till regionernas självständighetsförklarande då det är detta som parterna tvistar och förhandlar om. I den ursprungliga beskrivningen av dilemmat har fångarna två alternativ när det gäller hur man vill agera i fråga om brottet: att vittna eller att hoppa av. Sett utifrån våra två fall kan parterna EU, Transnistrien och Donbass utifrån dessa två val därför agera på följande vis: att samarbeta fram en konfliktlösning, eller att inte samarbeta. Med detta i åtanke väljer vi då alltså att översätta ”hoppa av” till ”att inte samarbeta” och ”vittna” till ”att samarbeta”. Att inte samarbeta översätter vi vidare till att införa restriktioner eller sanktioner, uttala sig fördömande samt att helt enkelt avvisa samarbete. Att samarbeta översätts till att ingå avtal samt delta i samarbetsprocesser. Vidare väljer vi att definiera en *spelomgång* som tiden efter att varje nytt beslut tas, avtal ingås eller strategibyte sker, och fram till att ett nytt beslut tas igen. I tidslinjerna i nedanstående analyser väljer vi att markera ett icke-samarbete med **röd färg**, och ett samarbete med **grön färg**.

5.1 Transnistrien och EU

I år är det 28 år sedan Transnistrien förklarade sig självständigt från Moldavien och konflikten kring regionen startade. En kort, sammanfattande tidslinje över unionens insatser på området följer nedan:

1990: Transnistrien utropar sig självständigt

2003: EU inför reserestriktioner

2004: EU inför sanktioner mot de som vill ta bort det latinska alfabetet

2006–2011: Transnistrien deltar inte i de formella förhandlingarna inom 5+2-formatet

2007: Stöd till civila befolkningen i Transnistrien av Europeiska unionens råd

2010: EU upphäver tillämpningen av sanktioner mot alfabetet

2011: Transnistrien börjar delta i de formella förhandlingarna inom 5+2-formatet

2012: Ledarskapsbyte i Transnistrien och val i Moldavien. Transnistrien uppvisar ett annat, öppnare förhållningssätt till en konfliktlösning. Europeiska unionens råd upphäver vissa restriktioner som förhindrat och/eller försvårat framsteg för en politisk lösning på konflikten

2017: Bron mellan Moldavien och Ukraina öppnar

Sett till tidslinjen ovan var 2003 året då EU först gav någon form av respons på Transnistriens självständighetsförklaring. Varför responsen kom först år 2003 trots Transnistrien utropade sig självständigt år 1990 antar vi beror på att detta var året ENP lanserades och Moldavien, och då även Transnistrien, inkorporerades i samarbetet och blev en del av en mer riktad utrikespolitik mot Östeuropa. EU:s agerande under den tid som följer efter år 2003 präglas av sanktioner och restriktioner mot regionen, och därmed strategin som bygger på att inte samarbeta. Då inte heller Transnistrien ville förhandla eller arbeta för en konfliktlösning förekom mellan åren 2003–2007 en s.k. Nash-jämvikt parterna emellan. Sett utifrån detta får parterna utifrån poängschemat vars en poäng, och det finns därmed ingen direkt vinnare eller förlorare mellan de här åren.

År 2007 beslutade Europeiska unionens råd om stöd till den civila befolkningen i form av ökad tillgång till sociala och ekonomiska tjänster samt objektiva och varierade informationskällor, som ett försök till att föra samman transnistrisk och moldaviska organisationer (Europeiska kommissionen 2007, s. 2), vilket beskrivs nedan:

Support to civil society in Transnistria: to contribute to addressing the needs of Transnistrian communities including by increasing their access to basic social and economic services, as well as to objective and diversified sources of information. The goal here is to strengthen civil society and increase the information space in order to reduce mistrust and misinformation. The project purpose is to promote action on the local level through a community-based approach bringing together Transnistrian and Moldovan organizations to work towards this common objective.

Denna handling kan översättas till att EU år 2007 valde att försöka samarbeta, och bröt därmed den Nash-jämvikt som funnits sedan år 2003. Transnistrien behåller dock fortfarande sin icke-samarbetsvilliga inställning till en konfliktlösning genom att inte agera, och utifrån poängschemat gör detta Transnistrien till vinnaren med fem poäng och EU till förloraren med noll poäng under denna spelperiod.

Det ovan nämnda läget från år 2007 fortsätter att råda fram till år 2012, då situationen förändras helt på grund av att detta var året då ett ledarskapsbyte ägde rum i Transnistrien. Detta ledarskapsbyte ledde till, vad vi kan utläsa från EU:s dokument, ett öppnare förhållningssätt gällande konfliktlösning från Transnistriens sida. Denna vändning leder till att EU i och med detta lättar på vissa restriktioner och sanktioner riktade mot regionen – restriktioner och sanktioner som egentligen i princip enbart förhindrat eller försvårat framsteg för en politisk lösning på konflikten. Denna samarbetsvilja parterna emellan fortsätter sedan att förstärkas år 2017, då man avtalar om att en bro ska få byggas mellan Moldavien och Ukraina, via Transnistrien. Ett samarbete som detta, som rådde från åren 2012–

2017 och framåt, leder till att båda parterna utifrån poängschemat får 3 poäng vardera, vilket är det bästa för båda parter.

År 2007 byter alltså EU strategi och väljer att samarbeta snarare än att kontinuerligt inte samarbeta, vilket först kan betraktas som ett irrationellt beteende då unionen förlorar på att ensam lämna Nash-jämvikten, men sett till framtidens skugga blir det i det långa loppet det mest rationella och det som EU tjänar mest på då det är det agerande som troligtvis är mest gynnsamt på lång sikt. Anledningen till den förändrade strategin är troligen att EU inser att det är unionen som först måste prova ett strategibyte då ingenting förändrats i konflikten sedan år 2003 och Transnistrien troligen inte har några incitament till att byta strategi om inte EU redan gjort det. Sanktionerna verkar inte ha påverkat Transnistriens förhållningssätt. Man utgår från tanken om framtidens skugga då man inser att fler spelomgångar kommer äga rum, och byter därför strategi. Att Transnistrien byter strategi år 2012 kan vidare ses som både irrationellt och rationellt. Strategibytet är irrationellt då regionen egentligen tjänar mer poängmässigt sett på att hoppa av det samarbete som EU sedan år 2007 har försökt föra med dem. Agerandet år 2012 är dock rationellt på så sätt att regionen troligen inser att det löper en stor risk att EU kommer avsluta samarbetet och återgå till ett kontinuerligt icke-samarbete och istället återgå till att införa sanktioner och restriktioner om unionen inte får någon positiv respons från Transnistrien. Detta då EU, för att undvika att förlora sitt anseende internationellt sett, kommer återgå till den ursprungliga strategin med sanktioner om Transnistrien inte svarar på unionens försök till samarbete, vilket Transnistrien troligen inser och vill undvika. Transnistriens strategibyte är även rationellt sett utifrån den aspekten att inte bara är EU utan även regionen själv vill ha ett slut på den rådande konflikt som pågått sedan år 1990.

5.2 Donbass och EU

Vidare analyserar vi EU:s insatser i Donbass och dess konflikt. Nedan följer en kort, sammanfattande tidslinje över detta:

2014, april: Europeiska unionens råd fördömer händelserna i Donbass

2014, maj: Proryska separatister förklarar folkrepublikerna Donetsk och Luhansk självständiga

2014, november: EU inför sanktioner i form EU-reseförbud och frysning av tillgångar gentemot separatister i Donbass

Utifrån tidslinjen går det att konstatera att det från april till november år 2014 förekommer en Nash-jämvikt mellan EU och Donbass, efter att EU fördömer händelserna i Donbass (vilket vi tolkar som icke-samarbete) och inför sanktioner, samt att Donbass själva inte visar tecken på samarbete. Sett utifrån poängschemat fick då både EU och Donbass var sin poäng genom denna Nash-jämvikt. Parternas beteende kan då vidare tolkas som såväl irrationellt som rationellt utifrån teorin om fångarnas dilemma. Beteendet kan tolkas som irrationellt sett till framtidens

skugga, då parterna enligt denna tjänar mer på att söka samarbeta fram en lösning på konflikten än de gör på kontinuerligt icke-samarbete. Att båda parterna samarbetar skulle enligt poängschemat ge dem tre poäng vardera, medan Nash-jämvikten enbart ger vars en poäng. EU:s fördömande av händelserna i Donbass kan enligt oss däremot tolkas som rationellt då ett fördömande är nödvändigt för att markera att en region inte kan bryta sig ut från ursprungslandet under vilka omständigheter som helst. Fördömandet är också viktigt för EU:s anseende, då utbrytningen direkt berör EU genom regionens geografiska närhet, vilken kräver att EU hävdar sin makt på området. Vidare kan agerandet betraktas som rationellt då det är det agerande som kortsiktigt gynnar EU mest poängmässigt, så länge det är den strategin som även Donbass tillämpar. Ifall EU direkt skulle börja samarbeta, och Donbass inte samarbeta, skulle EU få noll poäng och Donbass fem. Möjligtvis finns det då en strategi bakom EU:s agerande – att de utgår från att Donbass inte vill ha en direkt lösning på konflikten på grund av att de vill behålla sin “självständighet” – en självständighet som troligen skulle omöjliggöras från EU:s sida då de redan fördömt utbrytningen och uttalat sitt motstånd till ett autonomt Donbass. Därmed har EU inga incitament för att påbörja en samarbetsstrategi.

Donbass val att inte samarbeta kan även det tolkas som irrationellt sett utifrån antalet liv som förloras i och med kriget i området, då ett samarbete med EU troligen skulle kunna leda till minskat stridande, till exempel genom ett eventuellt avtal om vapenstillestånd. Det kan även tolkas som irrationellt då ett icke-samarbete från deras sida troligen leder till fler sanktioner riktade mot dem från EU. Beteendet kan däremot också betraktas som rationellt då de vill bli självständiga, något som möjligen skulle kunna förhindras om man samarbetar med EU – eftersom EU troligen inte har några incitament för att erkänna en stat utropad av pro-ryska separatister under våldsamma former. Även poängmässigt kan beteendet betraktas som rationellt då Donbass inte tjänar på att samarbeta när EU inte samarbetar.

Något som är viktigt att ta i beaktande gällande konflikten i Donbass är att den eskalerade i november år 2015 med fler döda än tidigare, till synes utan att EU agerade. Detta väcker frågor om varför EU väljer att fortsätta med sanktioner istället för att byta strategi och yrka på samarbete. Ett strategibyte skulle inte ha gynnat EU poängmässigt, då unionen skulle fått noll poäng medan det skulle ge Donbass fem poäng. Därmed är de fortsatta sanktionerna rationella ur ett poängmässigt perspektiv. Däremot skulle utifrån framtidens skugga ett strategibyte vara att betrakta som rationellt då EU, som tidigare nämnt, inser att Donbass inte har incitament för att samarbeta om inte unionen påbörjar en samarbetsstrategi först, vilket gör sanktionerna irrationella sett utifrån ett framtidsperspektiv.

5.3 Transnistrien och Donbass

Här genomför vi den slutliga, komparativa analysen och diskussionen som förhoppningsvis ger oss svaret på vår frågeställning. Det som här ska analyseras och diskuteras är jämförelsen mellan EU:s insatser och relationerna till unionen utifrån

de båda fallen. Vidare infogar vi en kort sammanfattning av strategierna som tillämpats under vardera parts spelperioder:

- Transnistrien: år 2003, EU samarbetar inte → år 2007, EU samarbetar → år 2011, Transnistrien samarbetar
- Donbass: april-november år 2014 och framåt, EU samarbetar inte

Till en början finns det två viktiga saker att poängtera gällande skillnaderna mellan EU:s insatser i Donbass jämfört med i Transnistrien, och skillnaderna mellan de två konflikterna. För det första är hela konflikten i Donbass, sedan dess början år 2014, att betrakta som ett fullskaligt krig medan den i Transnistrien enbart har krigsstatus år 1992 under inbördeskriget, och även då sett till antal döda snarare var att betrakta som en väpnad konflikt, och i övrigt var att betrakta som en konflikt. Den andra viktiga skillnaden är den gällande konfliktens storlek sett till antalet dödsoffer. Kriget i Donbass resulterade i cirka 6 000 dödsoffer, långt fler dödsoffer än det transnistriskas inbördeskriget. Detta innebär att vi tolkar skillnaderna hos EU:s insatser som att man fick sätta in såväl fler som mer omfattande resurser i Donbass jämfört med i Transnistrien där inbördeskriget enbart har resulterat i knappt 600 dödsoffer. De här olikheterna innebär en möjlig skillnad i EU:s agerande i Donbass gentemot agerandet i Transnistrien. Detta då konflikten har varit avsevärt mer omfattande och blodig vilket innebär att det kan krävas andra insatser från EU:s sida innan unionen kan börja söka lösa konflikten i stort (gällande regionens självständighet och gränser). Konflikten omfattning sett till antalet döda innebär dock också att detta ytterligare motiverar varför EU i sitt agerande ska följa exemplet Transnistrien då det har lett till samarbete och därmed är det rationella beteendet enligt rational choice-teorin.

De två ovanstående analyserna visar på att EU har agerat på samma sätt i Donbass som de gjorde i början av konflikten i Transnistrien. Även Donbass har utifrån analyserna agerat på samma sätt gentemot EU som Transnistrien, alltså genom icke-samarbete. EU har i Transnistrien år 2007 skiftat strategi från icke-samarbete till en längre period av ensidigt samarbete. Det intressanta med EU:s samlagsstrategi i Transnistrien är att unionen fortsatte att samarbeta trots att det tog fyra år innan något motsvarande agerande eller respons gavs från regionens håll. Sett utifrån teorin om rational choice kan detta beteende betraktas som såväl rationellt som irrationellt. Sett utifrån framtidens skugga är det rationellt då EU är medvetna om att fler spelomgångar kommer äga rum och därmed agerar på det sätt som är gynnsamt långsiktigt snarare än kortsiktigt vilket ett samarbete är då, om det genererar en positiv respons från Transnistrien, det skulle leda till en lösning på konflikten och unionen inte skulle behöva införa sanktioner medan regionen skulle undvika ytterligare sanktioner. Dock är beteendet irrationellt sett utifrån poängschemat då EU får noll poäng genom att samarbeta när Transnistrien inte samarbetar tillbaka. Efter att EU bytte strategi förändrades alltså även Transnistriens strategi gällande samarbete år 2011 genom att delta i de formella förhandlingarna i 5+2-formatet där EU ingick. Regionens strategibyte är här intressant eftersom den tjänar fler poäng på att inte samarbeta medan EU samarbetar. Detta strategibyte kan bero på två saker: dels att de inte vill riskera att få ytterli-

gare sanktioner riktade mot sig till följd av att inte respondera på samarbetsförsöken och därmed tar hänsyn till framtidens skugga, och dels att regionen själv vill ha en lösning på sin konflikt.

Då EU:s strategibyte i Transnistrien resulterade i ett ömsesidigt samarbete parterna emellan är det utifrån rational choice-teorin detta agerande som unionen kommer tillämpa även i Donbass. Detta då det har visat sig leda till ett närmande av en lösning på konflikten och därmed är det mest rationella agerandet att tillämpa i liknande situationer, och därmed även i den regionen.

6 Slutsats

Med analyserna som utgångspunkt konstaterar vi att Donbass står på samma punkt som Transnistrien gjorde i början av sin konflikt. EU har inom detta tids-
spann riktat liknande sanktioner mot båda regionerna, och regionerna har inte gi-
vit någon respons på detta. Därmed kan vi se att det finns ett liknande mönster
mellan EU:s strategier i Transnistrien och Donbass. Med hänsyn till likheterna fal-
len emellan, inklusive deras geografiska närhet till EU, kan ett antagande göras att
EU möjligen tillämpar samma strategi och agerande i Donbass som unionen
gjorde i Transnistrien då, vilket framgår ovan av den slutliga och komparativa
analysen, detta agerande ledde till ett närmande av en konfliktlösning där och
därmed troligen leder till samma sak även i Donbass, vilket gör det rationellt att
agera på samma sätt. EU:s agerande kan möjligen också få samma respons från
Donbass som det fick från Transnistrien - att parterna börjar samarbeta. Ett anta-
gande här skulle vara att Donbass uppmärksammar och följer Transnistriens age-
rande i förhållande till EU på grund av regionernas likheter, vilket möjligen med-
för att även Donbass ändrar strategi när EU väl gjort det, då detta var vad Trans-
nistrien gjorde och det då, i det fallet, innebar ett steg närmare en konfliktlösning.
Ytterligare ett antagande är att EU eventuellt kommer att agera snabbare i
Donbass för att undvika att det blir en långdragen frusen konflikt liknande den i
Transnistrien, samt för att stoppa det våldsamma stridandet.

För att återknyta till tidigare forskning visar artikeln skriven av Silander och
Nilsson, som tidigare nämnt, på att lanseringen av ENP inte har förbättrat situat-
ionen i post-sovjetiska stater utan att situationen snarare har förvärrats. Hur den
allmänna situationen i Transnistrien ser ut nu jämfört med innan ENP lanserades
lägger denna uppsats inte någon vikt vid, då det inte är relevant för vårt syfte och
vår frågeställning, utan det som här är relevant att ta i beaktning är att vår uppsats
visar på att samarbetet mellan regionen och EU i syfte att nå en konfliktlösning
har förbättrats sedan lanseringen av ENP. Vidare kommentarer kring tidigare
forskning berör Dov Lynchs artikel där han nämner fyra råd gällande vad EU kan
göra för att bättre hantera konflikten i Transnistrien. Råden berörde bland annat
nylansering av förhandlingsprocessen för en konfliktlösning, ytterligare tvångsåt-
gärder mot separatistledarna och ökad insyn över gränsen. Utifrån vår analys
skulle en, från EU:s sida tillämpning av de råden i ett tidigare skede av konflikten
i Transnistrien möjligen ha medfört att den inte skulle ha resulterat i en frusen
konflikt.

Det som är värt att ta i beaktande är att det är färre insatser att granska i fallet
Donbass än det är i fallet Transnistrien på grund av att konflikten enbart pågått i
fyra år, jämfört med konflikten i Transnistrien som pågått i 28 år. Ytterligare en
aspekt som är viktig att ta i beaktande är att konflikten i Transnistrien inte är löst
än, vilket innebär att det inte går att utifrån analysen säga något om Donbass

framtid gällande en eventuell lösning. Däremot pekar mycket på ett blivande samarbete mellan EU och Donbass i syfte att lösa konflikten i regionen, i enlighet med agerandet i Transnistrien.

6.1 Vidare forskning

Under uppsatsens gång har flertalet frågor väckts, frågor som inspirerar till vidare forskning. Exempelvis hade det varit intressant att titta närmare på hur världssamfundet i stort agerar gällande utbrytarregioner och huruvida det finns någon praxis gällande hur ett agerande ska se ut. Utifrån de fall vi undersökt och kommit i kontakt med upplever vi att fall av utbrytarregioner i Östeuropa främst mynnat ut i frusna konflikter. Vilket sätt är bäst att agera på? Hur ska utomstående parter förhålla sig till dessa regioner? Detta skulle då kunna ses i ljuset av vår framtagna tidigare forskning och Markedonovs artikel vars slutsats menar att det nuvarande systemet för internationella relationer behöver utvecklas för att förhindra eller eventuellt underlätta processerna när en utbrytarregion utropas.

Vidare, då detta är en fallstudie utan generaliserbara resultat skriven utifrån begränsat material, hade det varit givande att undersöka fler fall av utbrytarregioner för att möjligen kunna generalisera resultaten ytterligare och upptäcka större mönster. Att lyfta Rysslands del i det hela kan också vara intressant.

7 Referenser

- Axelrod, Robert, 1987. *Från konflikt till samverkan*. 1 uppl. Stockholm: SNS
- Bergh, Andreas - Niklas Jakobsson, 2014. *Modern mikroekonomi - Marknad, politik och välfärd*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- ECFR, European Council on Foreign Relations, 2016. *Russia in the grey zones* [Elektronisk] Tillgänglig: http://www.ecfr.eu/wider/specials/russia_in_the_grey_zones. Hämtdatum: 2018-04-26
- EEAS, European External Action Service, 2016. *Eastern Partnership* [Elektronisk] Tillgänglig: https://eeas.europa.eu/topics/eastern-partnership/419/eastern-partnership_en. Hämtdatum: 2018-04-24
- Esaïasson, Peter - Mikael Gilljam - Henrik Oscarsson - Lena Wängnerud, 2012. *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4 uppl. Norstedts Juridik AB.
- Europaparlamentet, 2016a. *The frozen conflicts of the EU's Eastern neighbourhood and their impact on the respect of human rights*. [Elektronisk] Tillgänglig: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578001/EXPO_STU\(2016\)578001_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/578001/EXPO_STU(2016)578001_EN.pdf). Hämtdatum: 2018-05-03
- Europaparlamentet, 2016b. *Tidsaxel över händelseförloppet i Ukraina: från Euromajdan till Minsk-avtalet* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.europarl.europa.eu/news/sv/headlines/world/20140203STO34645/tidsaxel-over-handelseforloppet-i-ukraina-fran-euromajdan-till-minsk-avtalet> [Hämtdatum: 2018-04-25]
- Europeiska kommissionen, 2007. *Commission Decision of [...] on the ENPI Annual Action Programme 2007 in favour of the Republic of Moldova to be financed under Article 19 08 01 03 of the general budget of the European Communities*. [Elektronisk] Tillgänglig: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/enpi_2007_c2007_6294_annual_action_programme_for_moldova.pdf. Hämtdatum: 2018-04-16
- Europeiska kommissionen, 2016. *European Neighbourhood Policy* [Elektronisk] Tillgänglig: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/overview_en. Hämtdatum: 2018-04-24
- Europeiska unionens råd, 2014. *Factsheet - EU restrictive measures*. [Elektronisk] Bryssel: Europeiska unionen. Tillgänglig: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/135804.pdf. Hämtdatum: 2018-04-23
- Europeiska unionens råd, 2017. *Foreign Affairs Council, 14-15/04/2014*. [Elektronisk] Tillgänglig:

- <http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2014/04/14-15/>. Hämtdatum: 2018-04-23
- Freedomhouse, u.å. *Bullying the Neighbors: Frozen Conflicts, the Near Abroad, and Other Innovations*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://freedomhouse.org/report/modern-authoritarianism-frozen-conflicts>. Hämtdatum: 2018-04-19
- Globalis, 2016. *Ukraina*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.globalis.se/Konflikter/Ukraina>. Hämtdatum: 2018-04-19
- Hague, Rod - Martin Harrop - John McCormick, 2016. *Comparative Government and Politics - An Introduction*. 10 uppl. Palgrave.
- Hinnemo, Torgny 1, u.å. *Transnistrien*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/transnistrien>. Hämtdatum: 2018-04-19
- Hinnemo, Torgny 2, u.å. *Donbasskonflikten*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/donbasskonflikten>. Hämtdatum: 2018-04-08
- Hultkrantz, Lars, u.å. *Fångarnas dilemma* [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/f%C3%A5ngarnas-dilemma>. Hämtdatum: 2018-04-13
- Jönsson, Anders - Göran Andersson - Jan von Konow - Johan Callmer - Johan Warell - Karina Vamling - Klas-Göran Karlsson - Lars Erik Blomqvist - Lars-Erik Åse - Michael Bogdan - Owe Ronström - Per Beskow - Ragnar Hall - Torgny Hinnemo - Ulf Abel - Ulf Arvidsson - Örjan Sjöberg, u.å. *Moldavien* [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/moldavien> Hämtdatum: 2018-04-13
- Lynch, Dov, 2006. "Peacekeeping in Transnistria: Cooperation or Competition?" *The International Spectator*, vol. 41, nr. 4, s. 55-67. DOI: <https://doi.org/10.1080/03932720608459438>. Hämtdatum: 2018-05-03
- Markedonov, Sergey, 2015. "De facto statehood in Eurasia: a political and security phenomenon", *Caucasus Survey*, vol. 3, nr. 3, s. 195-206. DOI: <https://doi.org/10.1080/23761199.2015.1086565>. Hämtdatum: 2018-05-03
- Nationalencyklopedin, u.å. *Moldaviska*. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/moldaviska> . Hämtdatum: 2018-04-26
- Nilsson, Martin - Daniel Silander, 2016, "Democracy and Security in the EU's Eastern Neighborhood? Assessing the ENP in Georgia, Moldova, and Ukraine, Democracy and Security", *Democracy and Security*, vol. 12, nr. 1, s. 44-61. DOI: <https://doi.org/10.1080/17419166.2015.1135744>. Hämtdatum: 2018-05-03
- Norbergh, Erik, 2015. "Spänt i prorysk utbrytarrepublik", *SVT Nyheter*. 2015-07-23. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/spant-i-prorysk-utbrytarrepublik> Hämtdatum: 2018-05-07.
- Regeringens skrivelse 2017/18:136. *Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under andra halvåret 2016 och helåret 2017*, s. 19. [Elektronisk] Linköping: Regeringen. Tillgänglig:

- <http://www.regeringen.se/4952fa/contentassets/5e189210cfc94ba790fc9210c7e3aa5a/verksamheten-inom-organisationen-for-sakerhet-och-samarbete-i-europa-osse-under-andra-halvaret-2016-och-helaret-2017-skr.-2017-18.136.pdf>. Hämtdatum: 2018-04-13
- Regeringens skrivelse 2017/18:139. *Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under andra halvåret 2016 och helåret 2017*, s. 32. [Elektronisk] Linköping: Regeringen. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/4952fa/contentassets/c700c7da272144af9b76b87f4d2b6bd3/verksamheten-inom-europaradets-ministerkommitte-m.m.-under-andra-halvaret-2016-och-helaret-2017-skr.-2017-18.139.pdf>. Hämtdatum: 2018-04-13
- Regeringskansliet, 2015. *Sanktioner med anledning av hot mot Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/utrikes--och-sakerhetspolitik/sanktioner/sanktioner-avseende-ryssland-och-ukraina/sanktioner-med-anledning-av-hot-mot-ukrainas/>. Hämtdatum: 2018-04-18
- Regeringskansliet, 2017a, *Sanktioner mot ledarna i regionen Transnistrien i Moldavien* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/utrikes--och-sakerhetspolitik/sanktioner/sanktioner-mot-ledarna-i-regionen-transnistrien-i-moldavien/>. Hämtdatum: 2018-04-13
- Regeringskansliet, 2017b. *Sanktioner som svar på Rysslands olagliga annektering av Krim och Sevastopol*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/utrikes--och-sakerhetspolitik/sanktioner/sanktioner-avseende-ryssland-och-ukraina/sanktioner-som-svar-pa-rysslands-olagliga-annektering-av-krim-och-sevastopol/>. Hämtdatum: 2018-04-17
- Republic of Moldova – Official Website, u.å. *Administrative-territorial organization of Moldova* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.moldova.md/en/content/administrative-territorial-organization-moldova>. Hämtdatum: 2018-04-13
- Sundberg, Marit, 2014. “Proryska demonstranter utropar republik i Donetsk”, *Dagens Nyheter*, nyhetsartikel. 2014-04-07. Tillgänglig: <https://www.dn.se/nyheter/varlden/proryska-demonstranter-utropar-republik-i-donetsk/>. Hämtdatum: 2018-04-26
- Taylor, Adam, 2014. “A map of Transnistria, Crimea, and other geographical ‘gray areas’ to be worried about”, *The Washington Post*, nyhetsartikel. 2014-03-24. Tillgänglig: https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/03/24/a-map-of-transnistria-crimea-and-other-geographical-gray-areas-to-be-worried-about/?noredirect=on&utm_term=.4117f7d2d6e6. Hämtdatum: 2018-04-26
- UCDPa, Uppsala Conflict Data Program, u.å. *Definitions* [Elektronisk] Tillgänglig: <http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/>. Hämtdatum: 2018-04-24.
- UCDPb, Uppsala Conflict Data Program, u.å. *Moldova*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://ucdp.uu.se/#country/359> Hämtdatum: 2018-05-08.

- UCDPc, Uppsala Conflict Data Program, u.å. *Ukraine*. [Elektronisk] Tillgänglig: <http://ucdp.uu.se/#country/369> Hämtdatum: 2018-05-08.
- Utrikespolitiska institutet 1 (Landguiden), u.å. *Transnistrien* [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/transnistrien/historia/>. Hämtdatum: 2018-04-12.
- Utrikespolitiska institutet 2 (Landguiden), u.å. *Historia* [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/transnistrien/historia/>. Hämtdatum: 2018-04-12